

**UCHWAŁA NR XLVII/371/2022
RADY GMINY BABICE**

z dnia 30 marca 2022 r.

**w sprawie: Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Babice na rok 2022-2023**

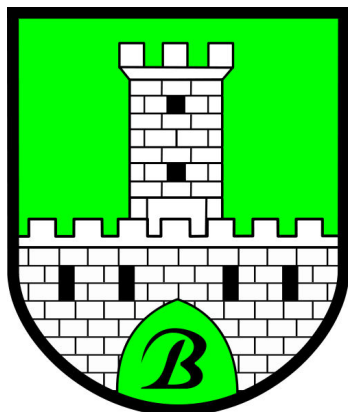
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.), art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz w związku z art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.). Rada Gminy Babice uchwala:

- § 1. Przyjąć Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Babice na rok 2022-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Traci moc uchwała nr XLV/348/2021 Rady Gminy Babice z dnia 29 grudnia 2021 r.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Babice.
- § 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.
- § 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 01 kwietnia 2022 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Babice

Tadeusz Biel

Załącznik do uchwały Nr XLVII/371/2022
Rady Gminy Babice
z dnia 30 marca 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE BABICE
NA ROK 2022-2023**

**URZĄD GMINY BABICE
ul. Krakowska 56
32-551 Babice
www.babice.pl**

ROZDZIAŁ I WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Babice na rok 2022-2023, zwany dalej Programem, obejmuje lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. Zawarte w niniejszym dokumencie ustalenia wyznaczają również zakres i sposób realizacji innych zadań własnych gminy związanych z problematyką uzależnień i nadużywania substancji psychoaktywnych, a także przeciwdziałaniem przemocy.

Główną podstawę prawną Programu stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.), a także ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 ze zm.), oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. 2021 r. poz. 642).

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa kierunki polityki Państwa wobec alkoholu. Reguluje ona w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu. Wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania samorządów gminnych ujmowane są w formie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Do zadań tych zgodnie z art. 4¹ ustawy należy w szczególności:

- 1)zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2)udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3)prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie

- pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
 - 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 (1) i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
 - 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Program zawiera także propozycje realizacji zadań własnych gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, określone w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195). Zadania te wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzaną zgodnie z przepisami tej ustawy¹;
- 2) pomoc w leczeniu, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
- 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

W ramach Gminnego Programu w szkołach i placówkach systemu oświaty w gminie Babice realizowane będą w szczególności działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach. Prowadzenie takich działań odbędzie się szczególnie w zakresie działalności, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

¹ OBWIESZCZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 6 sierpnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 1449).

Program w swej konstrukcji merytorycznej jest spójny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Rekomendacjami PARPA do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 roku, a także ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Babice na lata 2021-2026.

Zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Program powinien stanowić najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych odpowiedź na problemy związane ze spożywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków z uwzględnieniem jego środowiskowej specyfiki. W tym celu, w II półroczu 2021 r. zostały przeprowadzone badania kwestionariuszowe na reprezentatywnej próbie 250 dorosłych mieszkańców gminy, a także wśród 195 uczniów szkół samorządowych z terenu gminy Babice pn. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych na terenie Gminy Babice. Uzyskane dane pogłębiono za pomocą wywiadów indywidualnych z interesariuszami Programu - wybranych zgodnie z kryteriami doboru próby celowej - spośród beneficjentów oraz realizatorów babickich działań profilaktycznych, wychowawczych, edukacyjnych oraz informacyjnych.

Niniejszy Program, który w swym zasadniczym kształcie jest kontynuacją programów lat ubiegłych, został uzupełniony o powyższe źródła wiedzy, a także dostosowany do obowiązującego ustawodawstwa oraz krajowych i międzynarodowych wytycznych w przedmiotowym zakresie. W procesie jego aktualizacji wzięto również pod uwagę stopień i jakość realizacji zadań Programu implementowanych w Gminie na przestrzeni minionych lat. Stwarza to uzasadnioną nadzieję, że określone tutaj cele, zadania oraz sposoby ich realizacji, okażą się optymalnie dostosowane do potrzeb i zasobów lokalnej społeczności w zakresie przewidzianym ramami Programu. Ważne jest również to, aby realizowane w oparciu o nie projekty cechowały się rzetelnymi przesłankami merytorycznymi do ich podejmowania, a sam proces ich wdrażania bazował na istniejących zasobach instytucjonalnych i osobowych. W wyniku nowelizacji ustawy z dnia 17.12.2021 r. wprowadzono także zastrzeżenie, że elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Pojęcie uzależnień behawioralnych obejmuje wszelkiego rodzaju uzależnienia od określonych zachowań, czyli uzależnienia związane z wykonywaniem jakichś czynności. Pojęcie to jest na tyle szerokie, że w niniejszym programie ograniczono się do zachowań dotyczących najbardziej zagrożonej kategorii osób, czyli dzieci i młodzieży. Wśród tych uzależnień największy zakres i najbardziej powszechne wydają się być zachowania związane z korzystaniem z komputerów, tabletów, smartfonów oraz innych tego rodzaju urządzeń oraz związane z tym uzależnienie od Internetu. Zagadnienia te nabierają szczególnego znaczenia w kontekście utrzymującej się już prawie dwa lata pandemii Covid-19 i związanej z tym okresowej nauki zdalnej.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA PROBLEMÓW ZWIĄZANYCH Z UZALEŻNIENIEM OD ALKOHOLU, NARKOTYKÓW ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH NA TERENIE GMINY BABICE

Diagnoza i monitoring problemów społecznych są niezbędne do tego, aby prowadzić skuteczne i użyteczne działania służące ich rozwiązywaniu. To jest główny cel diagnozowania i monitorowania, ale warto zwrócić uwagę również na szczegółowe cele, które można osiągnąć dzięki ich prowadzeniu.

Diagnoza została przeprowadzona na terenie Gminy Babice w drugiej połowie 2021 roku; opisuje zarówno rodzaj i skalę występowania określonych problemów społecznych w grupie dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół samorządowych oraz dorosłych mieszkańców gminy. Jej analiza może pozwolić na określenie kierunków działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów społecznych dla gminy. Diagnoza została opracowana przede wszystkim na podstawie danych ilościowych i jakościowych pozyskanych od uczniów szkół samorządowych oraz z badania dorosłych mieszkańców Gminy, spośród których szczególne miejsce zajmują przedstawiciele gminnych instytucji. Ustalenia te pogłębiono następnie o statystyki z danych zastanych. W diagnozie, w której udział brali dorośli oraz młodociani mieszkańcy gminy analizowane były takie obszary jak:

- dostępność substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, dopalacze);
- wielkość spożycia substancji psychoaktywnych;
- przemoc domowa i rówieśnicza;
- ocena prowadzonych akcji profilaktycznych oraz przyszłe zapotrzebowanie na tego typu działania.

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych

Gmina Babice obejmuje 7 sołectw, na terenie których w roku sprawozdawczym działało 28 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 23 sklepy ogólnospożywcze oraz 5 punktów gastronomicznych (bary, restauracje). W 18 sklepach prowadzona była sprzedaż alkoholu powyżej 18% (wódki). W 2 lokalach gastronomicznych prowadzona była sprzedaż pełnego asortymentu alkoholu. W okresie sprawozdawczym wydano 24 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Według złożonych oświadczeń przez sprzedawców wartość sprzedaży alkoholu w sklepach na terenie Gminy w roku 2020 wyniosła: 7.928.317,86 zł.

W 2021 roku zostało przeprowadzone terenowe szkolenie z podwójnym audytem w punktach sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Babice. Celem audytu była weryfikacja przestrzegania przez sprzedawców warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Metodą zastosowaną w tym badaniu był „tajemniczy klient”. Audytorem była osoba w wieku 18-20 lat, która wygląda na osobę niepełnoletnią. Osoba ta próbowała kupić alkohol bez okazywania dowodu osobistego. Zdecydowana większość, bo aż 61% sprzedawców nie poprosiła o dokument, który potwierdziłby wiek kupującego. Bezpośrednio po próbie zakupu trener przeprowadził szkolenie sprzedawcy uświadamiając mu konsekwencje, jakie nosi za sobą takie działanie. W umówionym terminie zostało przeprowadzone stacjonarne szkolenie dotyczące odpowiedzialnej sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Odpowiednio później odbył się drugi

audyt, w którym inny „tajemniczy klient” dokonał próby zakupu alkoholu. Tym razem 35% sprzedawców nie poprosiło klienta o dowód osobisty. Zgodnie z publikacjami młoda osoba, która nie ukończyła jeszcze 20. roku życia, a regularnie pije alkohol może uzależnić się już po kilku miesiącach. Wszystko zależy od dojrzałości organizmu, w szczególności ośrodkowego układu nerwowego.

Podsumowując badanie sprzedawców należy stwierdzić, że zbyt wielu sprzedawców nie zwraca większej uwagi na wiek klienta lub wstydzi się / obawia się zapytać o dowód osobisty. 30% lokali sprzedających napoje alkoholowe w Gminie Babice pomimo szkoleń i upomnień nadal sprzedaje alkohol osobom nieletnim.

Zalecenia dla Gminy Babice:

Konieczne są dalsze kontrole i szkolenia w zakresie konieczności weryfikacji wieku klientów jak również uświadamianie o konsekwencjach idących za sprzedażą napojów alkoholowych osobom nieletnim. W związku z możliwością zanikania skutków szkolenia, jeśli było ono zbyt dawno, jak również z rotacją pracowników sklepów alkoholowych kontrole powinny być przeprowadzane przynajmniej raz w roku.

Dzieci i młodzież

Młodzi mieszkańcy Gminy Babice postrzegają problemy przed jakimi stoi lokalna społeczność w następujący sposób:

- wolny czas młodzież wykorzystuje głównie na korzystanie z komputera. Wysoko plasują się również spotkania z rówieśnikami i uprawianie sportu;
- problem przemocy jest obecny zarówno w świecie wirtualnym jak i tym rzeczywistym. Pewna część uczniów deklaruje brak poczucia bezpieczeństwa w szkole. Jednak 77% uczniów czuje się w niej bezpiecznie;
- pod względem teoretycznej wiedzy o uzależnieniu oraz skutkach nadużywania alkoholu, młodzi mieszkańcy wykazują sporą wiedzę, co może wynikać z ilości zajęć profilaktycznych przeprowadzanych w szkołach. Mimo to aż 26% uczniów określiło jako prawdziwe zdanie: „alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce”;
- mimo wiedzy teoretycznej alkohol jest obecny w środowisku młodzieży; połowa uczniów zna takie osoby, które spożywają alkohol, a 2% badanych twierdzi, że pije niemal większość ich znajomych;
- aż 25% młodych ludzi próbowało już osobiście alkoholu, a 43% z tej liczby to osoby, które pierwszy kontakt z alkoholem deklarują przed 12 rokiem życia. Pomimo rozpowszechnionej profilaktyki, wielu zajęć teoretycznych czy kontroli, jakiej zwykle poddawane są młode osoby przez rodziców i opiekunów, bardzo duży odsetek badanej młodzieży nie zachowuje abstynencji do pełnoletności;
- największa liczba uczniów pierwszy raz napiła się alkoholu w domu, tak twierdzi 55% badanych;

- niemal 12% uczniów biorących udział w badaniu paliło papierosy, a 16% uważa że jest to modne (w tym palenie e-papierosów). Podobnie jak w przypadku alkoholu, młodzież wskazuje na łatwość samodzielnego zakupu wyrobów tytoniowych oraz sama wykazuje zainteresowanie spróbowaniem papierosów;
- niemal 87% oświadczyło, że nie zna osób, które rozprowadzają narkotyki. Jednak 1% przyznało, że takie osoby znajdują się w ich szkolnym środowisku;
- kolejne 3% badanych deklaruje, że ma za sobą pierwszy kontakt z narkotykami. Najpopularniejszym narkotykiem podobnie jak w całym kraju a nawet Europie jest marihuana.

Pomimo działań Gminy w dziedzinie profilaktyki w szkołach, nadal istnieje potrzeba prowadzenia akcji, programów i warsztatów profilaktycznych dotyczących spożywania i nadużywania alkoholu, wyrobów tytoniowych i narkotyków, w szczególności skupiających się na negatywnym wpływie na zdrowie osób zażywających je w młodym wieku. Na podstawie dokonanej diagnozy należałoby także wdrożyć do szkół zajęcia dodatkowe, na które wskazuje młodzież, a które są zgodne z jej zainteresowaniami. Odwrócenie uwagi od substancji psychoaktywnych i promowanie zdrowego stylu życia z pewnością są częścią profilaktyki.

Zalecenia dla Gminy Babice:

- należy ograniczyć dostęp młodych ludzi do substancji takich jak alkohol czy papierosy i być może zmienić sposób i zakres materiału w przeprowadzanych zajęciach profilaktycznych;
- konieczne jest zwiększenie zaangażowania rodziców i uświadomienie im, jakie negatywne skutki może mieć społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młodzież;
- ponieważ młodzi ludzie spędzają znaczną część wolnego czasu korzystając z komputera i Internetu, należy zwrócić szczególną uwagę na uświadomienie im jakie zagrożenia są z nimi związane;
- konieczne jest prowadzenie wśród rodziców i dorosłych mieszkańców Gminy akcji przeciwko stosowaniu przemocy wobec dzieci. Ponieważ problem ten na terenie Gminy występuje, powinno się również uczyć na niego nauczycieli, którzy w momencie, kiedy mają podejrzenia, że w stosunku do uczniów może być stosowana przemoc, powinni w odpowiedni sposób reagować;
- pomimo działań w dziedzinie profilaktyki w szkołach, nadal istnieje potrzeba prowadzenia akcji, programów i warsztatów profilaktycznych dotyczących spożywania oraz nadużywania alkoholu, wyrobów tytoniowych i narkotyków, w szczególności skupiających się na negatywnym wpływie na zdrowie osób zażywających je w młodym wieku.

Badanie dorosłych

W badaniu diagnozującym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców Gminy Babice wyróżnić można główne problemy, które pojawiają się w odpowiedziach osób objętych badaniem. Na podstawie uzyskanych danych oraz ich analizy można wyróżnić najważniejsze kwestie, które wymagają uwagi ze strony władz samorządowych:

- za zdecydowanie najpoważniejsze problemy społeczne mieszkańcy uznali zanieczyszczenie środowiska, alkoholizm, brak tolerancji i wzrost agresji. Alkoholizm jest problemem nie tylko dla ludzi bezpośrednio nim dotkniętych, ale też dla ich najbliższego otoczenia.
- znaczna grupa ankietowanych uważa, że dostępność alkoholu dla młodzieży poniżej 18 roku życia jest bardzo duża. Dodatkowo aż 47% mieszkańców gminy biorących udział w badaniu uważa, że władze powinny cofać koncesje osobom, które łamią prawo, czyli sprzedają alkohol nieletnim;
- z danych wynika, że problem narkotyków nie jest bardzo poważny, chociaż 11% dorosłych mieszkańców Gminy Babice stwierdziło, iż zażywali jakąś substancję odurzającą uznawaną za narkotyki;
- aż 49% grupy badawczej zna co najmniej jedną rodzinę, która doświadcza przemocy fizycznej lub psychicznej.

Zalecenia dla Gminy Babice:

- głównym celem działań profilaktycznych realizowanych na terenie Gminy nie powinno być wyeliminowanie spożywania alkoholu przez jej dorosłych mieszkańców, ponieważ nie jest to możliwe. Skupić należy się na uświadomieniu lokalnej społeczności skutków oraz zagrożeń jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu zwłaszcza w nadmiernych ilościach;
- bardzo ważne jest dążenie do przesunięcia wieku inicjacji alkoholowej, zgadza się z tym bardzo duża liczba mieszkańców;
- należy wspierać osoby, które są uzależnione, współuzależnione oraz te, które pochodzą z grup społecznych najbardziej podatnych na uzależnienia, a przede wszystkim będących w trudnej sytuacji życiowej. Osobom takim trzeba wskazywać różne formy rozwiązywania problemów, które będą alternatywą dla alkoholu i narkotyków;
- uświadamiać powinno się również osoby, których problem uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz zjawisko przemocy bezpośrednio nie dotyczy, aby wiedziały w jaki sposób reagować na ludzi zmagających się z uzależnieniem czy przemocą oraz jak im pomagać;
- profilaktyka powinna kształtować odpowiednie postawy społeczne oraz rozwijać umiejętności empatyczne oraz poczucie odpowiedzialności nie tylko za siebie, ale również za innych;
- szczególnie przemoc wobec dzieci wymaga edukacji mieszkańców.

ROZDZIAŁ IV CELE I ZADANIA PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY: zmniejszanie występowania negatywnych aspektów używania substancji psychoaktywnych, a także innych zachowań ryzykownych oraz towarzyszących im czynników ryzyka pośród lokalnej społeczności.

CEL OPERACYJNY 1.

Zwiększenie dostępności rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Działania:

- dofinansowanie dodatkowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie lub używających substancji psychoaktywnych oraz członków rodzin z problemami wynikającymi z używania alkoholu i substancji psychoaktywnych, a także dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- finansowanie kosztów sporządzania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin;
- prowadzenie przez członków GKRPA rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego;
- upowszechnianie informacji o placówkach leczenia odwykowego;
- finansowanie udziału w szkoleniach, konferencjach osób pracujących w obszarze pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej;
- wspieranie działań na rzecz integracji społecznej osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu poprzez dofinansowanie udziału w obozach terapeutycznych;
- organizacja imprez profilaktyczno – edukacyjnych o tematyce uzależnień;
- prowadzenie na terenie Gminy zajęć psychoedukacyjnych dla osób z problemem alkoholowym;
- utworzenie na terenie Gminy punktów wsparcia dla osób utrzymujących trzeźwość;
- finansowanie organizowanych przez uprawnione podmioty szkoleń i konferencji z zakresu profilaktyki uzależnień, zagadnień z dziedziny przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie oraz pokrywanie kosztów przejazdów członków Komisji i innych osób kierowanych na szkolenia;
- wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu;
- dofinansowywanie remontu i adaptacji placówek w celu dostosowania warunków materialnych i lokalowych w celu prowadzenia zajęć psychoedukacyjnych dla osób z problemem alkoholowym.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba porad udzielonych w punkcie konsultacyjnym;
- liczba sporządzonych opinii przez lekarzy biegłych sądowych;
- liczba imprez profilaktyczno – edukacyjnych o tematyce uzależnień;
- liczba osób uczestniczących w zajęciach psychoedukacyjnych;

- liczba osób przeszkolonych z rozbiem na poszczególne szkolenia.

CEL OPERACYJNY 2.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Działania:

- dofinansowanie programów terapii dla osób współuzależnionych;
- dofinansowanie zadań realizowanych przez placówkę opiekuńczo-wychowawczą;
- dofinansowanie/finansowanie obozów dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;
- finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- dofinansowanie/finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym;
- edukacja publiczna w obszarze przeciwdziałania przemocy - przewodniki, ulotki, broszury;
- korzystanie z porad radcy prawnego oraz psychologa;
- organizowanie konsultacji psychologicznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz ochrony rodzin przed przemocą szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy w Rodzinie;
- prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w Rodzinie , w tym przemocy wobec dzieci;
- włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy;
- finansowanie programów profilaktyki przemocy i programów rozwijających umiejętności wychowawcze oraz pozytywne relacje rodzinne;
- współpraca z instytucjami z terenu gminy m.in. Policja, Ośrodki Zdrowia, Parafie i organizacje pozarządowe,
- kierowanie do Sądu Rodzinnego uzależnionych od alkoholu ze wskazaniem rodzaju leczenia;
- współpraca ze szkołami i OPS w zakresie organizowania dodatkowej opieki pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci z rodzin, w której występują problemy alkoholowe i przemoc w rodzinie;
- dofinansowywanie remontu i adaptacji placówek w celu dostosowania warunków materialnych i lokalowych do prowadzenia punktów konsultacyjnych w celu udzielania pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba dzieci zapisanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych;

- liczba udzielonych porad przez radcę prawnego w punkcie konsultacyjnym;
- liczba udzielonych porad przez psychologa w punkcie konsultacyjnym;
- liczba wniosków skierowanych przez Gminną Komisję do Sądu Rejonowego w Chrzanowie w temacie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego;
- liczba akcji promujących życie rodzinne bez przemocy;
- liczba programów profilaktyki przemocy i programów rozwijających umiejętności wychowawcze oraz pozytywne relacje rodzinne.

CEL OPERACYJNY 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Działania:

3.1. Promocja zdrowia:

3.1.1. Edukacja zdrowotna:

- 1) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych adresowanych do różnych grup społecznych dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu oraz zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych oraz innych produktów, których spożywanie może doprowadzić do uzależnienia;
- 2) prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież;
- 3) upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży.

3.1.2. Szkolenie kadr

podnoszenie kompetencji przedstawicieli grup zawodowych zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i zapobiegania narkomanii oraz członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

3.2. Profilaktyka

3.2.1. Profilaktyka uniwersalna:

- 1) wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych, które biorą pod uwagę wspólne czynniki ryzyka problemów alkoholowych, używania substancji psychoaktywnych i innych zachowań ryzykownych;
- 2) wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży;
- 3) wspieranie programów oraz przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież i skierowanych do grup rówieśniczych;

- 4) dofinansowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież m.in. poprzez organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych:
- a) kontynuacja pozalekcyjnych zajęć sportowych stanowiących element oddziaływań profilaktycznych;
 - b) organizacja imprez sportowo –rekreacyjnych z odniesieniem profilaktycznym;
 - c) zakup sprzętu sportowego dla jednostek, organizacji i stowarzyszeń prowadzących zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży, jako wspieranie bazy niezbędnej dla realizacji pozalekcyjnych zajęć sportowych;
- 5) organizacja lokalnych imprez sportowo-rekreacyjnych, turystycznych i kulturalnych z odniesieniem profilaktycznym;
- 6) organizowanie i dofinansowanie spektakli profilaktycznych, konkursów, dofinansowanie warsztatów szkoleniowo-profilaktycznych, zajęć sportowych z warsztatami profilaktycznymi;
- 7) dofinansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży na obozach, biwakach, wycieczkach, których program obejmuje zajęcia z elementami profilaktycznymi, socjoterapeutycznymi;
- 8) tworzenie młodzieży warunków do alternatywnych (bez używek) form spędzania wolnego czasu - wyjazdy na basen, wycieczki, rajdy, kluby młodzieżowe, koła zainteresowań, zajęcia świetlicowe, zajęcia sportowe itp.
- 9) szkolenia dla osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych;
- 10) włączenie się w ogólnopolskie, lokalne akcje i kampanie profilaktyczne, a zwłaszcza związane z przeciwdziałaniem nietrzeźwości na drogach;
- 11) organizowanie programów psychokorekcyjnych dla kierowców zatrzymanych za jazdę w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu.
- 12) zakup materiałów profilaktyczno-edukacyjnych, prenumerata specjalistycznych czasopism.

3.2.2. Profilaktyka selektywna:

- 1) wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki selektywnej adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców;
- 2) prowadzenie konsultacji poradnictwa psychologicznego oraz zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczenie społecznym sprawiającej kłopoty wychowawcze oraz eksperymentującej ze środkami uzależniającymi.

3.3.3. Profilaktyka wskazująca:

- 1) udzielanie specjalistycznej pomocy osobom z problemem alkoholowym i używających środków odurzających oraz wsparcia rodzinom tych osób;
- 2) wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach, projektach i zajęciach profilaktycznych;

- liczba rodziców uczestniczących w programach edukacyjno-profilaktycznych;
- liczba przeprowadzonych zajęć warsztatowych;
- liczba akcji edukacyjnych (kampanie lokalne i ogólnopolskie);
- liczba zakupionych oraz rozdysponowanych materiałów edukacyjnych w programach, projektach i zajęciach.

CEL OPERACYJNY 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- wspieranie działań podejmowanych przez inne instytucje, organizacje pozarządowe, kościoły i osoby fizyczne mające wyraźne odniesienie profilaktyczne .
- udzielanie pomocy kuratorom sądowym wykonującym nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu.
- wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.
- udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie złożonego projektu zgodnie z zasadami określonymi ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizującym zadania profilaktyczne.
- wspieranie działań grup trzeźwościowych AA, Al-Anon i DDA.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba podjętych działań profilaktycznych ;
- liczba odbiorców działań profilaktycznych.

CEL OPERACYJNY 5.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

- zadbanie, aby w miejscach sprzedaży napojów alkoholowych były widoczne informacje o szkodliwości spożywania alkoholu oraz zakazie podawania i sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym;
- organizacja szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych;
- egzekwowanie uchybień na drodze sądowej.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- liczba skierowanych wniosków o naruszenie przepisów w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych;
- liczba zorganizowanych szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.

Powyższe cele są w swoich założeniach zgodne z celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, którym jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu, a także z jego celem operacyjnym nr 2 obejmującym: Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

ROZDZIAŁ IV REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem niniejszego programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Babicach. Podmiotami partnerskimi będą szkoły, przedszkola i placówki oświatowe, placówki opieki zdrowotnej, służby mundurowe, podmioty i instytucje realizujące zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych, organizacje pozarządowe, organizacje kościelne, placówki wsparcia dziennego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

ROZDZIAŁ V ADRESACI PROGRAMU

Adresaci Programu są wszyscy mieszkańcy gminy Babice, a w szczególności dzieci i młodzież, rodzice, opiekunowie i wychowawcy, seniorzy, konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych, osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osoby uzależnione, rodziny osób z problemem alkoholowym, kobiety w ciąży, uczestnicy ruchu drogowego, pracownicy podmiotów zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym program adresowany jest przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Działania w zakresie uzależnień behawioralnych koncentrują się głównie na uzależnieniach od Internetu oraz urządzeń takich jak komputery, tablety, smartfony itp.

ROZDZIAŁ VI ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ

1. Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 w gminie Babice są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o pojemności nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małpek).
2. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii określonych w Programie ujęte zostały w planie budżetowym na rok 2022; po uchwaleniu budżetu Realizator koryguje plan działań wskazując sposób jego realizacji.
4. Zlecenie realizacji zadań, nastąpi po przeprowadzeniu procedury właściwej dla podmiotu ubiegającego się o ich realizację, tj.:
 - a) na podstawie przepisów ustawy o zdrowiu publicznym;
 - b) na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - c) na podstawie przepisów ustawy o działalności leczniczej;
 - d) na podstawie regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza kwoty 130.000 zł przyjętego przez Realizatora;
 - d) na podstawie złożonego wniosku i załączonego do niego opisu zadania i szczegółowego programu profilaktycznego realizowanego w programie zadania - dla jednostek własnych Gminy Babice,
 - e) poprzez dokonywanie zmian w budżecie Gminy;
5. Za realizację zadań wynikających z niniejszego programu odpowiedzialny jest Wójt Gminy Babice.

ROZDZIAŁ VII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i wynagrodzenie pracownika ds. obsługi Komisji jest finansowane w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
2. Za udział w posiedzeniach, czynnościach kontrolnych członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości:
 - a) Przewodniczący Komisji 650,00 zł /brutto/
 - b) Pozostali Członkowie 470,00 zł /brutto/
 - wynagrodzenie obniża się o 30% za każdą nieobecność na posiedzeniu komisji;
 - zwrot kosztów wyjazdu w teren w ramach kontroli punktów sprzedaży odbywać się będzie na podstawie przedłożonego biletu lub rachunku – dotyczy punktów sprzedaży alkoholu poza terenem Babic, a podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowić będzie opieczętowany przez placówkę handlową protokół z przeprowadzonej kontroli oraz lista obecności członków Komisji dokonującej kontroli w terenie,

- zwrot kosztów przejazdu w ramach szkoleń dla członka Komisji odbywać się będzie na podstawie przedłożonego biletu/delegacji,
 - podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi podpis członka Komisji na liście obecności na posiedzeniu Komisji.
3. Upoważnia się przewodniczącego komisji GKRPA do występowania do Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Babicach z wnioskami o przeniesienie środków finansowych pomiędzy paragrafami i zadaniami wydatków w ramach budżetu działu 851 ochrona zdrowia rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi.

ROZDZIAŁ VIII MONITORING ORAZ EWALUACJA PROGRAMU

1. Systematyczne monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. System monitorowania stanowi zaplecze informacyjne dla podmiotów realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie Gminy polegają w szczególności na:
- a) ewaluacji realizowanych działań;
 - b) analizie sprawozdań z realizacji poszczególnych zadań;
 - c) przygotowaniu rocznej informacji (ankiety) o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego dla Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja;
 - e) sporządzeniu raportu z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji dla Rady Gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.
2. Monitorowaniem programu zajmować się będzie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Babicach we współpracy z pozostałymi realizatorami Programu.
3. Ewaluacja Programu obejmuje systematyczne, konsekwentne zbieranie danych oraz ich analizę i interpretację, w celu sprawdzenia czy działania zaplanowane w Programie zostały przeprowadzone zgodnie z założeniami. Ewaluacja ta może dotyczyć zarówno wyników danego działania, jak też procesu jego implementacji. Ponadto analiza przebiegu realizacji poszczególnych działań w ramach Programu ułatwia zaplanowanie dalszych działań i interpretację efektów ewaluacji wyników Programu. Ewaluacja Programu powinna mieć charakter ciągły i być dokonywana zarówno przez jego realizatorów, jak też ewaluatorów zewnętrznych.

Uzasadnienie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2023 jest wynikiem obowiązków nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego (JST) ustawą z 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw.

Program stanowi kontynuację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Babice na rok 2022 (który traci swoją moc obowiązującą 31 marca 2022 roku) oraz analogicznych programów wcześniejszych. Program zakłada realizację działań, które są zgodne zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, z późn. zm.), jak i z kierunkami zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.). Ustawy te nakładają na JST prowadzenie działań w obszarze profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom oraz integracji społecznej osób uzależnionych czyniąc je zadaniami własnymi gminy, a wspomniana wcześniej nowelizacja określa obowiązek uchwalenia programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Znaczenie przeciwdziałania uzależnieniom podkreśla fakt, że profilaktyka uzależnień (w tym uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych) jest jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. W dokumencie tym, jako realizatorów działań, wskazano także JST – dotyczy to wszystkich działań w ramach zintegrowanego przeciwdziałania uzależnieniom, w tym od alkoholu oraz zadań na rzecz „ograniczenia stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP” w ramach przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków.

Przyjęcie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022-2023 jest niezbędne dla realizacji określonych w nim celów wychodzących naprzeciw istotnym problemom społeczności lokalnej w obszarze profilaktyki uzależnień, zainicjowanych w latach poprzednich.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Babice na rok 2022-2023 jest zasadne.